

Briselē, 2026. gada 3. jūlijā
(OR. en)

11125/26

ECOFIN 915
UEM 319
SOC 444
EMPL 246
COMPET 859
ENV 835
EDUC 301
ENER 457
JAI 895
GENDER 132
JEUN 175
SAN 533
ECB
EIB

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Kipras ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās un ko galīgajā redakcijā ir sagatavojusi Ekonomikas un finanšu komiteja, balstoties uz Komisijas priekšlikumu COM(2026) 213 final.

PADOMES IETEIKUMS

par Kipras ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ¹, un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

tā kā:

- (1) Regulā (ES) 2024/1263 ir precizēts, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) izklāstītajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un to īstenošanas uzraudzību.
- (2) 2025. gada 25. novembrī Komisija pieņēma atzinumu par Kipras 2026. gada budžeta plāna projektu. Tajā pašā datumā Komisija uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma 2026. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Kipra nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ², ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Eiropas Savienībā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2026. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku Padome pieņēma 2026. gada 21. aprīlī un vienoto nodarbinātības ziņojumu un ieteikumu par cilvēkkapitālu – 2026. gada 9. martā.
- (3) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt Savienības globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikts, ka būtiski ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes pīlāri ir trīs pārmaiņu imperatīvi – inovācija, dekarbonizācija un konkurētspēja – un drošība. Kopš Konkurētspējas kompasa publicēšanas tas ir izmantots Eiropas pusgada darbā, proti, ar tā palīdzību ir nodrošināts, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst ES stratēģiskajiem mērķiem un ka tiek izveidota vienota pieeja ekonomikas pārvaldībai, kas visā Savienībā veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību.

² OV C, C/2026/2434, 28.4.2026., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) 2026. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norise turpinās līdztekus Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) noslēguma posma īstenošanai ³. Atveseļošanas un noturības plāniem (ANP) līdztekus kohēzijas politikas finansējumam ir bijusi būtiska nozīme, lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, jo šie plāni bija nepieciešami, lai efektīvi pievērstos visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos ciklos konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai, un Eiropas kohēzijas politikas finansētajās programmās bija jāņem vērā konkrētai valstij adresētie ieteikumi. Tuvojoties ANM darbības beigām, joprojām ir būtiski saglabāt un izmantot ANM ietvaros atbalstītās un īstenotās reformas un investīcijas, jo īpaši tās, kas palīdz risināt konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos konstatētās problēmas.
- (5) 2026. gada 3. jūnijā Komisija publicēja 2026. gada ziņojumu par Kipru. Tajā tika izvērtēts, kā Kipra īstenojusi 2025. gadā tai adresētos ieteikumus un kā tā īsteno ANP. Pamatojoties uz minēto izvērtējumu, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Kipra. Tajā tika vērtēts arī Kipras progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķrādītāju sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas izvērtējuma un ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Kipras valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu ⁴. Plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju četru gadu garumā. Padome ieteica šādus neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus: 6,0 % 2025. gadā, 5,0 % 2026. gadā, 5,4 % 2027. gadā un 4,3 % 2028. gadā, un tiem atbilstošie maksimālie kumulatīvie pieauguma tempi, kas aprēķināti attiecībā pret 2023. bāzes gadu, ir 8,9 % 2025. gadā, 14,3 % 2026. gadā, 20,5 % 2027. gadā un 25,7 % 2028. gadā.
- (7) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ir aicinājusi dalībvalstis pieprasīt koordinēti iedarbināt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu ⁵, un Eiropadome 2025. gada 6. marta sanāksmē atzinīgi novērtēja šo priekšlikumu. Dalībvalstis joprojām var pieprasīt valsts izņēmuma klauzulas aktivizēšanu jebkurā laikā līdz 2028. gadam, ja tās atbilst Regulas (ES) 2024/1263 26. pantā noteiktajiem kritērijiem.
- (8) Kipra 2026. gada 30. aprīlī iesniedza 2026. gada progresa ziņojumu ⁶, kurā iztīrāja neto izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu ievērošanu un tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar ko reaģē uz galvenajām problēmām, kuras konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

⁴ Padomes Ieteikums (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Kipras vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/639, 10.2.2025., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/639/oj>).

⁵ Komisijas paziņojums “Iespējas rašana palielināt aizsardzības izdevumus Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros” (Brisele, 19.3.2025., C(2025) 2000 final).

⁶ 2026. gada progresa ziņojumi ir pieejami https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

- (9) Reālā IKP pieaugums 2025. gadā bija 3,8 %, un SPCI inflācija bija 0,8 %. Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2026. gadā palielināsies par 2,3 % un 2027. gadā par 2,7 %, taču SPCI inflācija 2026. gadā plānota 3,6 % apmērā un 2027. gadā 2,2 % apmērā.
- (10) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ⁷ Kipras vispārējās valdības budžeta pārpalikums samazinājās no 4,1 % no IKP 2024. gadā līdz 3,4 % no IKP 2025. gadā. Pamatojoties uz politikas pasākumiem, kas bija zināmi prognozes termiņa datumā, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka pārpalikums 2026. gadā būs 2,1 % no IKP un 2027. gadā – 2,5 % no IKP. Pārpalikuma samazinājums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo vispārējās nodokļu reformas īstenošanu gada sākumā. Pārpalikuma pieaugums 2027. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus nodokļu ieņēmumus, kas skaidrojami ar PVN samazinājumu elektroenerģijai un pamatprecēm izbeigšanu, kā arī kopumā labākas izaugsmes perspektīvas.
- (11) Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja ⁸, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā bija ekspansīva, proti, 1,8 % no IKP. Tiek prognozēts, ka 2026. gadā tā būs ekspansīva, proti, 0,4 % no IKP, bet 2027. gadā – ierobežojoša, proti, 1,2 % no IKP.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ⁹ Kipras vispārējās valdības parāds samazinājās no 62,7 % no IKP 2024. gada beigās līdz 55,0 % no IKP 2025. gada beigās. Parāda attiecības samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo primāro pārpalikumu 4,5 % apmērā no IKP, kā arī to, ka nominālais IKP pieauga vairāk nekā divas reizes ātrāk nekā procentu maksājumi. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka parāda attiecība pret IKP līdz 2026. gada beigām samazināsies līdz 50,4 % un līdz 2027. gada beigām – līdz 45,5 %. Parāda attiecības samazinājums 2026. un 2027. gadā galvenokārt atspoguļo primāro pārpalikumu 3,3 % apmērā no IKP 2026. gadā un 3,7 % apmērā no IKP 2027. gadā. Paredzams, ka abos gados arī nominālais IKP turpinās pieaugt aptuveni divreiz ātrāk nekā procentu maksājumi.

⁷ *Eurostat* euro rādītāji, 2026. gada 22. aprīlis.

⁸ Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Tās mērķis ir novērtēt ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

⁹ *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2026.

- (13) Pamatojoties uz Komisijas 2026. gada pavasara prognozi, kopējie vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Kiprā 2025. gadā bija 1,8 % no IKP, un tiek prognozēts, ka 2026. gadā tie būs tādā pašā līmenī.
- (14) Savienība joprojām saskaras ar energoapgādes traucējumu un paaugstināta cenu svārstīguma risku, ko saasina ģeopolitiskā spriedze, kura ietekmē globālos naftas un gāzes tirgus. 2022.–2023. gada enerģētiskās krīzes laikā gūtā pieredze liecina, ka plaši pasākumi, kas nav mērķorientēti, rada lielas fiskālās izmaksas un ir sociāli un ekonomiski neefektīvi. Kopš 2026. gada februārī sākās karš Tuvajos Austrumos, Kipra ir pieņēmusi fiskālās politikas pasākumus, lai mazinātu augsto enerģijas cenu ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem ¹⁰. Tie ietver nemērķorientētus PVN samazinājumus elektroenerģijai (līdz 2027. gada martam) un nemērķorientētus akcīzes nodokļa samazinājumus kurināmajam (no 2026. gada aprīļa līdz jūnijam), kā arī mērķorientētas subsīdijas lauksaimniekiem (2026. gada aprīlis un maijs), aviosabiedrībām (2026. gada jūnijs līdz septembris) un tūrisma nozarei (2026. gada aprīlis). Saskaņā ar Komisijas 2026. gada pavasara prognozi šo pasākumu fiskālās izmaksas 2026. gadā veidos aptuveni 0,1 % no IKP. Komisija lēš, ka šiem pasākumiem, ja tie paliktu spēkā līdz 2026. gada beigām, fiskālās izmaksas 2026. gadā sasniegs 0,3 % no IKP.
- (15) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, neto izdevumi Kiprā 2025. gadā pieauga par 9,6 % un 2024. un 2025. gada kumulatīvais pieaugums bija 11,8 %. Neto izdevumu pieaugums 2025. gadā ir lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un atbilst novirzei 1,3 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot 2024. un 2025. gadu kopā, tiek prognozēts, ka neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps arī pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas kumulatīvā izteiksmē atbilst novirzei 1,0 % apmērā no IKP. Vienlaikus, kā jau minēts, 2025. gada budžeta bilance bija ar pārpalikumu, un vispārējās valdības parāds bija mazāks par 60 % no IKP.

¹⁰ Tas atspoguļo situāciju Komisijas 2026. gada pavasara prognozes termiņa datumā (2026. gada 4. maijs).

- (16) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, tiek prognozēts, ka neto izdevumi Kiprā 2026. gadā pieaugs par 7,4 % un 2024., 2025. un 2026. gada kumulatīvais pieaugums būs 20,1 %. Neto izdevumu prognozētais pieaugums 2026. gadā ir lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un atbilst novirzei 0,9 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot kopā 2024., 2025. un 2026. gadu, arī prognozētais neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas kumulatīvi atbilst novirzei 1,8 % apmērā no IKP. Vienlaikus, kā jau minēts, 2026. gada budžeta balance tiek prognozēta ar pārpalikumu, turklāt vispārējās valdības parāds ir mazāks par 60 % no IKP un tiek prognozēts, ka tas turpinās samazināties.
- (17) Joprojām ir būtiski sistemātiski, jēgpilni un savlaicīgi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību Savienības finansēšanas instrumentu sekmīgā īstenošanā, kā arī Eiropas pusgada kontekstā.
- (18) Kiprā kohēzijas politikas programmu īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF), pārsniedz ES līmeņa vidējo tempu gan projektu atlases, gan maksājumu ziņā. Ir svarīgi saglabāt pašreizējo tempu, vienlaikus maksimāli palielinot investīciju ietekmi uz vietas. Kipra jau veic pasākumus saskaņā ar kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi. Tomēr dažās jomās var būt vēl vairāk jāstiprina īstenošana, tostarp tajās, kas saistītas ar atkritumu apsaimniekošanu un integrētu teritoriālo un sabiedrisko pilsētas transportu. Ir būtiski nodrošināt, ka ātri un efektīvi tiek īstenotas jaunās investīcijas, ko Kipra ir identificējusi kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanā, jo īpaši tās, kas saistītas ar piecām Vidusposma pārskatīšanas regulā ¹¹ noteiktajām prioritātēm.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/1914 (2025. gada 18. septembris), ar ko groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā.

- (19) Kipras pētniecības un inovācijas ekosistēmai joprojām ir raksturīgas mazas investīcijas pētniecībā un izstrādē, vāja zināšanu valorizācija un ierobežotas saiknes starp pētniecību un uzņēmējdarbību. Pozitīvi ir tas, ka ir pieņemtas mērķorientētas finansēšanas iniciatīvas, kurām izmanto ANM un kohēzijas politiku un kuru ietvaros atbalsts tiek sniegts novatoriskiem uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem, un nesen ir pieņemti tiesību akti saistībā ar atvasuzņēmumiem. Tomēr joprojām pastāv būtiski šķēršļi, tostarp visaptverošas pētniecības un inovācijas ilgtermiņa stratēģijas trūkums, kas ierobežo pētniecības rezultātu efektīvu komercializāciju. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) nozares straujā paplašināšanās sniedz iespēju plašāk ietekmēt ekonomiku, veidojot ciešākas saiknes ar vietējiem uzņēmumiem un pētniecības iestādēm.
- (20) Piekļuve nebanku finansējumam Kiprā ir ierobežota, un tas ierobežo uzņēmējdarbības paplašināšanos, diversifikāciju un ražīguma pieaugumu. Uzņēmumu finansēšanā joprojām dominē banku aizdevumi, savukārt kapitāla tirgi ir nepietiekami attīstīti, un tiem ir viens no zemākajiem uz tirgu balstītā finansējuma līmeņiem Savienībā. Lai gan ir sāktas dažas ANM iniciatīvas, piemēram, Kipras kapitāla fonds, lai atbalstītu alternatīvu finansējumu, mobilizētā finansējuma apjoms joprojām ir ierobežots. Tā rezultātā daudzi uzņēmumi, jo īpaši jauni un inovatīvi uzņēmumi, saskaras ar grūtībām piekļūt pienācīgam finansējumam. Finanšpratības līmenis joprojām ir zems salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, un tas ierobežo mājāsaimniecību spēju un motivāciju iesaistīties daudzveidīgās investīciju stratēģijās. Tajā pašā laikā pensiju sistēmas otrais līmenis joprojām ir nepietiekami attīstīts un ļoti sadrumstalots, kas ierobežo tā lomu gan pensiju nodrošināšanā, gan ilgtermiņa kapitāla piegādē. Aroda pensiju stiprināšana un mājāsaimniecību līdzdalības kapitāla tirgos uzlabošana varētu atbalstīt ilgtermiņa finansējuma pieejamību un veicināt uzkrājumu efektīvāku sadali.
- (21) Kipra saskaras ar vairākām problēmām, kas saistītas ar tiesisko un administratīvo regulējumu. Ir sākti daži pasākumi, bet joprojām pastāv šķēršļi investīcijām. Infrastruktūras projekti joprojām saskaras ar kavēšanos ilgstošu zemes iegādes un iepirkuma procedūru, ierobežotu administratīvo spēju un koordinācijas problēmu dēļ. Lai gan ir pieņemti pasākumi administratīvā sloga samazināšanai un ieguldītāju pakalpojumu uzlabošanai, ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai uzlabotu efektivitāti, racionalizētu procedūras un samazinātu regulējuma sadrumstalotību.

- (22) Kiprai ir iespējas uzlabot valsts uzņēmumu (VU) pārvaldību. Šiem uzņēmumiem ir būtiska nozīme galvenajās ekonomikas nozarēs (piemēram, elektroenerģijas, telekomunikāciju, ūdens, notekūdeņu apsaimniekošanas un infrastruktūras nozarēs). Tomēr to pārvaldība joprojām neatbilst starptautiskajiem standartiem, turklāt vēl aizvien pastāv nepilnības saistībā ar pārskatatbildību, pārredzamību un valdes locekļu iecelšanas procedūrām un nav skaidras īpašumtiesību politikas. Lai gan neatkarīgas konsultatīvās padomes izveide ir sekmējusi uz nopelniem balstītu VU valžu iecelšanu, minētās problēmas varētu palīdzēt risināt nesen pieņemtā VU pārvaldības rīcības plāna efektīva īstenošana, kas turklāt palīdzētu uzlabot VU sniegumu, veicināt to modernizāciju un palielināt to ieguldījumu stratēģisko politikas mērķu, tostarp zaļās un digitālās pārkārtošanās, sasniegšanā.
- (23) Kipra saskaras ar problēmām, kas saistītas ar tās tiesu sistēmas efektivitāti, ilgu lietu izskatīšanas laiku, zemu digitalizācijas līmeni un kavēšanos spriedumu izpildē. Kavējas nesen pieņemtās reformas īstenošana, kuras mērķis ir paātrināt konkrētu lietu atrisināšanu, izveidojot Jūrlietu tiesu un Komerctiesu, un neviena no šīm tiesām vēl nedarbojas. Līdz šim ir panākts ierobežots progress tiesvedības digitalizācijā, tostarp visaptverošas lietu pārvaldības sistēmas un digitālā audioieraksta tehnoloģiju ieviešanā, un joprojām pastāv izpildes nepilnības, kas negatīvi ietekmē juridisko noteiktību un investīciju nosacījumus.
- (24) Lai gan Kipra ir panākusi progresu enerģētikas pārkārtošanas veicināšanā, joprojām pastāv būtiskas problēmas. Kipra joprojām ir ļoti atkarīga no fosilā kurināmā, un nafta un naftas produkti 2024. gadā veidoja 85,2 % no tās enerģijas bruto patēriņa. Turklāt Kipra ir viena no valstīm ar vislielāko atkarību no enerģijas importa ES (87,7 % no bruto pieejamās enerģijas 2024. gadā). Centienus dažādot energoapgādi, iekļaujot dabasgāzi energoresursu struktūrā, kavē pastāvīgā administratīvā kavēšanās sašķidrinātas dabasgāzes (LNG) termināļa būvniecībā *Vasilikos*. Tāpat ir apstājušies centieni attīstīt energotīklu starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm. Proti, ir vērojami kavējumi Lielā jūras starpsavienojuma projektā, kura mērķis ir izbeigt Kipras enerģētisko izolāciju. Lielās ārējās atkarības dēļ atjaunīgajiem energoresursiem ir izšķiroša nozīme ne tikai Kipras ekonomikas dekarbonizācijā, bet arī enerģētiskās drošības un noturības uzlabošanā, ja nāktos saskarties ar ārējiem enerģētikas satricinājumiem.

- (25) Kipra ir palielinājusi atjaunīgās enerģijas ražošanu, lai gan ir jāturpina censties paplašināt tīkla jaudu un enerģijas uzkrāšanas iekārtas, lai veicinātu plašāku atjaunīgās enerģijas izmantošanu. Uzstādītā saules un vēja enerģijas jauda 2025. gadā ievērojami pieaugs, palielinot atjaunīgo energoresursu īpatsvaru elektroenerģijas struktūrā līdz 27,4 % ¹². Lai gan tika ieviesti pasākumi atļauju piešķiršanas procedūru atvieglošanai un digitalizācijai, būtiska kavēšanās joprojām ietekmē jaunu atjaunīgās enerģijas staciju pieslēgšanu tīklam. Kiprā nedarbojas elektroenerģijas uzkrāšanas sistēmas, kurās neizmanto fosilo kurināmo. Lai gan daži projekti tiek plānoti saskaņā ar pārvades sistēmas attīstības plānu, īstenošana joprojām ir agrīnā posmā. Turpinājās ēku atjaunošanas shēmu energoefektivitātes uzlabošanai, ko atbalsta ar ANM un kohēzijas politiku, ieviešana, ko papildināja regulatīvie pasākumi, kuru mērķis ir piesaistīt privāto finansējumu energoefektivitātei. Ilgtspējīgs transports joprojām ir neatliekama problēma, ko saasina pilnīga paļaušanās uz kravu autopārvadājumiem. Ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai attīstītu sabiedrisko transportu, paplašinātu uzlādes infrastruktūru un nodrošinātu finansiālus stimulus ilgtspējīgai mobilitātei.
- (26) Kipra saskaras ar ievērojamām un pastāvīgām vides problēmām. Ūdens trūkums ir sasniedzis kritisku līmeni, un saldūdens izmantošanas un ūdens produktivitātes rādītāji ierindo Kipru starp valstīm ar sliktākajiem rādītājiem ES. Neraugoties uz centieniem, kas veikti attiecībā uz ūdens atsāļošanu un infrastruktūras atjaunināšanu cita starpā saskaņā ar ANM un kohēzijas politiku –, investīcijas ūdens infrastruktūrā līdz šim nav bijušas pietiekamas, lai novērstu sistēmisko neaizsargātību, kas saistīta ar dzeramo ūdeni un notekūdeņu attīrīšanu. Tāpat arī atkritumu apsaimniekošanas rādītāji atpaliek no ES mērķrādītājiem; piemēram, Kiprā sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju ir viens no augstākajiem ES. Vairāki pasākumi, kas pieņemti saskaņā ar 2021. gada Aprites ekonomikas rīcības plānu un kohēzijas politiku, ir vērsti uz atkritumu samazināšanu, atkritumu šķirošanas uzlabošanu un reciklēšanas palielināšanu, lai gan to potenciāls vēl nav pilnībā izmantots. Lai atbalstītu investīciju plānošanu un koordināciju ūdens un atkritumu apsaimniekošanas jomā visā Kiprā, ļoti svarīgi ir arī uzlabot vietējo un rajonu pārvaldes iestāžu administratīvās spējas.

¹² Avots: *ENTSO-E Transparency Platform* (<https://transparency.entsoe.eu/>, skatīts .9.4.2026.).

- (27) Kipra joprojām ir neaizsargāta pret dažādiem klimatiskajiem riskiem (piemēram, dabas ugunsgrēkiem, plūdiem, sausumu un krasta eroziju), kas apdraud valsts bioloģisko daudzveidību, sabiedrības noturību un ekonomiku. Vēl arvien pabeigta atjauninātā nacionālā adaptācijas stratēģija 2025.–2050. gadam, un tas kavē kritiski svarīgas darbības. Turklāt uzlabota pārvaldības sistēma, kas iekļauta valsts stratēģijā, varētu nodrošināt saskaņotību un efektivitāti institucionālajā satvarā, kas reglamentē pielāgošanos klimata pārmaiņām un noturību pret tām, taču arī tās izveide kavējas. Turpmākās darbības, tostarp dažas, ko atbalsta ar kohēzijas politiku, ir vērstas uz pretplūdu infrastruktūras attīstību un ugunsgrēku un katastrofu riska pārvaldību. Tomēr Kipras investīcijas klimatadaptācijā neatbilst faktiskajām vajadzībām.
- (28) Ņemot vērā cilvēkkapitāla izšķirošo nozīmi Savienības konkurētspējas un stratēģiskās autonomijas uzlabošanā, Padome 2026. gadā ieteica dalībvalstīm rīkoties, lai steidzami risinātu ar cilvēkkapitālu saistītās strukturālās problēmas prasmju, izglītības un mācību jomā, kuras kavē konkurētspēju. Kiprai adresētie 2026. gada ieteikumi var palīdzēt īstenot Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Savienībā.
- (29) Kipra saskaras ar vairākām problēmām, kas saistītas ar sieviešu un personu ar invaliditāti integrāciju darba tirgū, kā arī ar prasmju neatbilstības un darbaspēka trūkuma novēršanu. Lai gan Kipras darba tirgus joprojām ir spēcīgs, ko veicina stabila ekonomikas izaugsme, turklāt nodarbinātības līmenis pārsniedz valsts 2030. gada mērķrādītāju un bezdarbs turpina samazināties, mērķorientētu aktivizācijas pasākumu un aktīvas darba tirgus politikas tvērums un efektivitāte joprojām ir ierobežota, jo īpaši attiecībā uz sievietēm un neaizsargātām grupām. Turklāt Valsts nodarbinātības dienesta spējas joprojām ir ierobežotas, un tam nāktu par labu stingrāka uzraudzība, izvērtēšana un proaktīva informēšana, ko atbalstītu modernizētas IT sistēmas.

- (30) Kipra varētu vēl vairāk stiprināt kvalitatīvu nodarbinātību. Neraugoties uz zemo bezdarba līmeni un dinamisko darba tirgu, joprojām bažas rada darba apstākļi, jo īpaši garas darba stundas un zemu atalgotu darbvietu salīdzinoši liels īpatsvars salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, kas nesamērīgi ietekmē sievietes. Vecāku stāvokļa ietekme uz sieviešu nodarbinātības rezultātiem apvienojumā ar ierobežotu piekļuvi cenas ziņā pieejamiem un kvalitatīviem aprūpes pakalpojumiem ierobežo karjeras izaugsmi un veicina vīriešu un sieviešu darba samaksas un pensiju atšķirības. Lai gan nesenās politikas iniciatīvas, tostarp darbā pieņemšanas stimuli un pasākumi elastīga darba režīma veicināšanai, ir soļi pareizajā virzienā, to efektīva īstenošana, kā arī atbalsts pārejai uz kvalitatīvākām darbvietām, uzlabota piekļuve apmācībai nozarēs ar augstu pieprasījumu un paplašināti aprūpes pakalpojumi var palīdzēt uzlabot sieviešu līdzdalību darba tirgū un darbvietu kvalitāti.
- (31) Kipra saskaras ar problēmām, kas saistītas ar profesionālās izglītības un apmācības stiprināšanu, zemo līdzdalību *STEM* jomās un vājo sniegumu pamatprasmju nodrošināšanā. Tas izraisa prasmju pastāvīgu neatbilstību un darbaspēka trūkumu, tostarp nozarēs, kas ir svarīgas zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai. Iesaistīšanās agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē ANM pasākumu ietvaros ir palielinājusies, tomēr tā joprojām ir zem ES mērķrādītāja, ierobežojot gan agrīnu prasmju attīstību, gan dalību darba tirgū, savukārt iekļaujoša izglītība joprojām saskaras ar ievērojamām problēmām, jo gados jauni izglītojamie ar invaliditāti un īpašām izglītības vajadzībām joprojām saskaras ar šķēršļiem efektīvai līdzdalībai vispārējā izglītībā.

- (32) Kiprai ir iespējas uzlabot vairākas sociālās aizsardzības sistēmas. Lai gan spēcīga ekonomikas izaugsme ir palīdzējusi kopumā samazināt nabadzību, nabadzības risks vecāka gadagājuma cilvēkiem joprojām ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju nepietiekamu pensijas ienākumu dēļ, jo īpaši tām personām, kurām darba dzīves laikā ir zemi ienākumi. Tajā pašā laikā, neraugoties uz jau paveikto, visaptverošas, pienācīgi finansētas un integrētas ilgtermiņa aprūpes sistēmas trūkums apvienojumā ar darbinieku trūkumu un ierobežotiem mājrupē un kopienā balstītiem pakalpojumiem ierobežo piekļuvi un kavē deinstitucionalizāciju. Enerģētiskā nabadzība joprojām rada bažas, neraugoties uz dažiem mērķorientētiem pasākumiem, kas atspoguļo ierobežoto tvērumu un sistemātiskas uzraudzības trūkumu. Turklāt, neraugoties uz neseno atbalsta shēmām un plānoto mājokļu piedāvājuma pieaugumu, neaizsargātās mājāsaimniecības joprojām negatīvi ietekmē sociālo mājokļu trūkums apvienojumā ar augstiem ar mājokli saistīto kavēto maksājumu rādītājiem.
- (33) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2026. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot ANP, lai īstenotu 2026. gada ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Attiecībā uz Kipru 1. ieteikums palīdz īstenot pirmo, otro un trešo ieteikumu par eurozonu, 2. ieteikums palīdz īstenot ceturto ieteikumu par eurozonu, 3. ieteikums palīdz īstenot septīto, devīto un vienpadsmito ieteikumu par eurozonu, 4. ieteikums palīdz īstenot septīto ieteikumu par eurozonu un 5. ieteikums palīdz īstenot piekto ieteikumu par eurozonu,

AR ŠO IESAKA Kiprai 2026. un 2027. gadā rīkoties šādi.

1. Lai gan Kipras vispārējās valdības budžetā ir pārpalikums, nodrošināt, ka neto izdevumi atbilst maksimālajiem pieauguma tempiem, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī, ņemot vērā būtisko novirzi, ko Komisija reģistrējusi līdz 2025. gadam un prognozē 2026. gadam attiecībā pret ieteikto neto izdevumu maksimālo apjomu. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju un izdevumu efektivitāti, kā arī pakāpeniski pielāgojot budžetu, lai uzturētu strukturāli lielākus aizsardzības izdevumus. Nodrošināt, ka pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi, ir pagaidu pasākumi, kas vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību aizsardzību vai energoietilpīgu uzņēmumu vajadzību apmierināšanu, saglabā stimulus taupīt enerģiju, un ka to fiskālās izmaksas ir saderīgas ar saistībām saskaņā ar ES fiskālo sistēmu.
2. Nodrošināt saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu īstenoto reformu un investīciju nepārtrauktību. Saglabāt īstenošanas tempu kohēzijas politikas programmās, attiecīgā gadījumā balstoties uz pārdali stratēģiskajām prioritātēm un elastības iespējām, par kurām panākta vienošanās kohēzijas politikas satvara vidusposma pārskatīšanā.
3. Stiprināt pētniecību un inovāciju, veicinot publiskās un privātās investīcijas pētniecībā un izstrādē, uzlabojot pētniecības un uzņēmējdarbības sinerģiju un pieņemot ilgtermiņa pētniecības un inovācijas stratēģiju ar rādītājiem un daudzgadu finansējumu. Veicināt ekonomikas dažādošanu, uzlabojot piekļuvi alternatīviem uzkrājumu produktiem un kapitāla tirgus instrumentiem, stiprinot papildpensiju sistēmu un palielinot finanšpratību. Vienkāršot regulējumu un mazināt administratīvo slogu. Uzlabot valsts uzņēmumu pārvaldību, izmantojot gan pasākumus, kuru mērķis ir turpināt uzlabot uz nopelniem balstītu valžu izvirzīšanu, gan arī īpašumtiesību politiku un uz sniegumu balstītu pārvaldību. Uzlabot tiesu sistēmas efektivitāti, tostarp vēl vairāk digitalizējot tiesu darbplūsmas.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā un vēl vairāk dažādot energoapgādi, it īpaši attīstot enerģētisko starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm, palielinot finansējumu energoefektivitātei, modernizējot elektrotīklu un enerģijas uzkrāšanas iekārtas, un paplašināt ilgtspējīgu mobilitāti un sabiedrisko transportu. Uzlabot ūdens, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanu, palielinot investīcijas infrastruktūrā, uzlabojot vietējo pašvaldību administratīvo spēju, veicinot ilgtspējīgu ūdens izmantošanas praksi un paplašinot sadzīves atkritumu un iepakojuma atkritumu dalīto savākšanu. Uzlabot institucionālo satvaru, kas reglamentē pielāgošanos klimata pārmaiņām.
5. Novērst darbaspēka trūkumu un veicināt darbvietu kvalitāti, stiprinot neaizsargāto grupu līdzdalību darba tirgū, vēl vairāk palielinot profesionālās izglītības un apmācības spējas un pievilcību, veicinot pieaugušo izglītību, uzlabojot Valsts nodarbinātības dienesta spējas un stiprinot aktīvu darba tirgus politiku. Turpināt palielināt iesaistīšanos pirmsskolas izglītībā un aprūpē, uzlabot pamatprasmes un uzlabot studentu iesaisti zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomās. Paplašināt ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību un tvērumu, paplašināt attiecināmību un samazināt lielos personīgos maksājumus. Uzlabot neaizsargāto grupu sociālo aizsardzību, sniedzot mērķorientētu atbalstu enerģētiski nabadzīgām mājāsaimniecībām, nodrošinot pienācīgas minimālās pensijas un palielinot cenas ziņā pieejamu mājokļu un sociālo mājokļu pieejamību.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs/priekšsēdētāja*